

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Paweł Wiliński

w sprawie **M.S.**,
skazanego za czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 26 marca 2025 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego,
od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie
z dnia 14 listopada 2024 r., II K 296/24,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Augustowie do ponownego rozpoznania.**

Waldemar Płóciennik

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Paweł Wiliński

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 14 listopada 2024 r., II K 296/24, M.S. został uznany za winnego tego, że w dniu 3 września 2024 r. o godz. 15:35 w m. K. gm. S., będąc wcześniej prawomocnie skazany za prowadzenie

pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości na mocy wyroku wydanego przez Sąd TRIB.CORRECT.FL.OR.DIV.DENDERMONDE w Belgii, sygn. akt 2020/1350-1117 z dnia 20 kwietnia 2020 r., prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki J., nr rej. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości 0,649 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. czynu z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k., za który wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I). Ponadto Sąd Rejonowy orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat (pkt II), a także środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 10.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (pkt III). Jednocześnie, na podstawie art. 178a § 5 k.k. w zw. z art. 44b § 1 k.k. orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa samochodu osobowego marki J. nr rej. (...) (pkt IV). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia o zaliczeniu na poczet kary pozbawienia wolności okresu zatrzymania (pkt V) oraz kosztów procesu (pkt VI). Wyrok ten nie został zaskarżony i uprawomocnił się.

Kasację od tego wyroku wniósł Prokurator Generalny, wskazując, że wnosi ją na niekorzyść skazanego. Zaskarżył ten wyrok w całości i zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wynikających z akt postępowania wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących:

- uprzedniej karalności oskarżonego M.S., w związku ze skazaniem za czyn polegający na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, przez Sąd TRIB. CORRECT. FL. OR. DIV. DENDERMONDE w Belgii wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie o sygn. akt 2020/1350-1117, w wyniku czego oskarżonemu przypisano popełnienie występku kwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k., w sytuacji, gdy mocą opisanego wyroku sądu belgijskiego wobec M.S. została orzeczona kara grzywny oraz sankcja dodatkowa w postaci zawieszenia ważności prawa jazdy, podczas gdy zgodnie z art. 619 belgijskiego Kodeksu postępowania karnego okres zatarcia skazania na grzywnę wynosi 3 lata od uprawomocnienia się wyroku, nie zaś od jego wykonania, która to okoliczność, należycie rozważona w aspekcie, zawartej w art. 114a § 2 pkt 2 k.k., regulacji nakazującej w zakresie zatarcia skazania stosować ustawę

obowiązującą w miejscu skazania mogła skutkować uznaniem, iż zarzucany M.S. czyn zabroniony wyczerpał ustawowe znamiona jedynie art. 178a § 1 k.k.;

- prawa własności pojazdu mechanicznego marki J. o nr rej. (...) wg. stanu na dzień wyrokowania w sprawie, w konsekwencji czego, z rażącym i mającym istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniem prawa materialnego, a mianowicie art. 44b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k., orzeczono na rzecz Skarbu Państwa – w związku ze skazaniem M.S., za popełniony przez niego występki kwalifikowany z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. – przypadek wskazanego pojazdu mechanicznego, w sytuacji gdy oskarżony po popełnieniu przestępstwa zbył podlegający przypadkowi pojazd i na dzień wyrokowania w sprawie J. o nr rej. (...) nie stanowił już własności wymienionego, co przy prawidłowym zastosowaniu dyspozycji art. 44b § 2 k.k. winno skutkować orzeczeniem, zamiast przypadku pojazdu mechanicznego, przypadku jego równowartości”. Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Augustowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W kasacji Prokurator Generalny trafnie podniósł, że doszło do rażącego naruszenia art. 366 § 1 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść orzeczenia. Sąd *meriti* nie podjął bowiem czynności, które pozwoliłyby zweryfikować, czy M.S. powinien odpowiadać w warunkach typu kwalifikowanego, czy podstawowego przestępstwa prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości.

W tej sprawie podstawą przyjęcia typu kwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k. był fakt uprzedniego prawomocnego skazania za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości na mocy wyroku sądu belgijskiego, wydanego w dniu 20 kwietnia 2020 r. w sprawie o sygn. akt 2020/1350-1117. Fakt tego skazania nie budził wątpliwości, wynikał bowiem z danych z Krajowego Rejestru Karnego (k. 34-36).

Informacje uzyskane z KRK powinny jednak skłonić Sąd *meriti* do poczynienia ustaleń, czy przedmiotowe skazanie rzeczywiście dawało podstawę do skazania w warunkach art. 178a § 4 k.k., a to w związku z możliwym zatarciem skazania. Należy

bowiem przypomnieć, że zatarcie skazania za uprzednio popełniony czyn polegający na kierowaniu pojazdem w stanie nietrzeźwości stoi na przeszkodzie przyjęciu surowszej odpowiedzialności z art. 178a § 4 k.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 października 2024 r., V KK 402/24; z dnia 20 lutego 2024 r., III KK 602/23). Jednocześnie, zgodnie z art. 114a § 2 pkt 2 k.k., w razie skazania przez sąd karny państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w sprawach zatarcia skazania stosuje się ustawę obowiązującą w miejscu skazania oraz nie stosuje się przepisu art. 108 k.k.

Jak słusznie wskazał Prokurator Generalny, z ww. danych o karalności M.S. wynikało, że został on przez sąd belgijski skazany za czyn, który stanowił „uprzednie prawomocne skazanie” w rozumieniu art. 178a § 4 k.k. Został on jednak skazany wyłącznie na karę grzywny wraz z sankcją alternatywną w postaci zawieszenia ważności prawa jazdy. Nie jest rolą Sądu kasacyjnego ustalanie czy do zatarcia skazania doszło. Nie można jednak pominąć uwag zawartych w uzasadnieniu kasacji, z których wynika, że zgodnie z art. 619 belgijskiego Kodeksu postępowania karnego okres zatarcia skazania na grzywnę wynosi 3 lata od uprawomocnienia się wyroku, nie zaś od jego wykonania. Jeśli zatem wyrok wydany przez sąd belgijski uprawomocnił się w dacie odnotowanej w Krajowym Rejestrze Karnym, tj. 25 czerwca 2020 r. i zatarcie skazania według regulacji prawa belgijskiego (art. 114a § 2 pkt 2 k.k.) faktycznie nastąpiło z dniem 25 czerwca 2023 r., to zachowanie podjęte przez M.S. w dniu 3 września 2024 r. realizowało wyłącznie znamiona art. 178a § 1 k.k., nie zaś występku kwalifikowanego z art. 178a § 4 k.k.

Tymczasem Sąd Rejonowy nie podjął żadnych działań celem ustalenia, czy do zatarcia skazania nie doszło. Nie dokonał takich czynności jak chociażby uzyskanie stosownej informacji z Departamentu Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Ministerstwa Sprawiedliwości, czy też uzyskanie tłumaczenia odpisu wyroku wydanego przez sąd belgijski wraz z danymi odnośnie do mocy obowiązującej orzeczenia. Tym samym ma rację Prokurator Generalny, że Sąd Rejonowy nie dopełnił ustawowego obowiązku wszechstronnej weryfikacji okoliczności sprawy i zaniechał poczynienia prawidłowych ustaleń w przedmiocie całej faktycznej i prawnej sytuacji oskarżonego, ukształtowanej wszystkimi wydanymi wobec niego prawomocnymi wyrokami.

Bez wątpienia opisane zaniechanie miało istotny wpływ na treść wyroku, chociażby z uwagi na to, że zupełnie inne są przewidziane przepisami prawa karnego materialnego środki reakcji na czyn zakwalifikowany z art. 178a § 1 k.k. i z art. 178a § 4 k.k. – przykładowo inne są: granice ustawowego zagrożenia karą, długość orzeganego zakazu prowadzenia pojazdów czy wysokość świadczenia pieniężnego.

Oczywiście zasadny jest także zarzut drugi kasacji. Sąd *meriti* zaniechał podjęcia koniecznych czynności celem poczynienia szczegółowych ustaleń dotyczących prawa własności samochodu marki J. o nr rej. (...), co doprowadziło do naruszenia prawa materialnego, konkretnie art. 44b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k. w ramach rozstrzygnięcia w przedmiocie przepadku.

Zgodnie z art. 44b § 1 i 2 k.k., w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę w ruchu lądowym. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający przepadkowi pojazd, orzeka się przepadek równowartości pojazdu. Wypada zaznaczyć także, że zgodnie z art. 44b § 5 k.k. przepadku pojazdu mechanicznego oraz przepadku równowartości pojazdu nie orzeka się, jeżeli orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego jest niemożliwe lub niecelowe z uwagi na jego utratę przez sprawcę, zniszczenie lub znaczne uszkodzenie. Z kolei zgodnie z art. 178a § 5 k.k., sąd orzeka przepadek, o którym mowa w art. 44b k.k., w razie popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 lub § 4 k.k., chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 tego przepisu była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0.75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia. Sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że po popełnieniu przestępstwa samochód marki J. o nr rej. (...) został przez M.S. zbyty (k. 93-97, k. 108-109). Jednakże Sąd Rejonowy nie podjął żadnych czynności mających na celu poczynienie ustaleń w przedmiocie własności pojazdu na czas wyrokowania, czym rażąco naruszył art. 366 § 1 k.p.k. Sąd Rejonowy powinien bowiem podjąć tego typu czynności, np. poprzez uzyskanie informacji z bazy CEPiK. Dokumentacja wskazująca na zbycie pojazdu została dołączona do akt sprawy już po wydaniu

wyroku, na etapie jego wykonania, w związku z wątpliwościami co do możliwości wykonania rozstrzygnięcia o przepadku (k. 94). Jednocześnie, choć w dalszej kolejności, Sąd Rejonowy powinien podjąć czynności mające na celu ustalenie czy charakter uszkodzeń pojazdu czynił dopuszczalnym orzeczenie przepadku. Na zaistnienie tych uszkodzeń wskazują okoliczności wynikające z protokołu oględzin (k. 7) oraz dokumentacji fotograficznej (k. 8-9). Można wyłącznie domniemywać, że orzeczenie (błędne) przepadku pojazdu (pkt IV zaskarżonego wyroku) oznaczało, że Sąd *meriti* nie stwierdził braku celowości orzeczenia tego przepadku z uwagi na uszkodzenia pojazdu.

Ma rację Prokurator Generalny, że opisane uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, skoro negatywnymi skutkami orzeczonego przepadku został obciążony podmiot niebędący sprawcą czynu zabronionego.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy uczyni zadość wszelkim obowiązkom wynikającym z przepisów prawa procesowego, czyniąc prawidłowe ustalenia zarówno co do uprzedniej karalności oskarżonego, jak i kwestii własności pojazdu wskazanego w uchylonym wyroku. Sąd Rejonowy prawidłowo zastosuje też prawo materialne, mając w szczególności na względzie to, że w art. 178 § 5 k.k. obowiązek orzeczenia przepadku pojazdu lub jego równowartości został uzależniony od ustalenia, iż zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 tego przepisu nie była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0.75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu, zaś z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że oskarżony znajdował się w stanie nietrzeźwości 0,649 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

Waldemar Płóciennik

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Paweł Wiliński

[wB]

[r.g.]